

ئەلكساندر سولژىنسىن (Alexander Solschenizyn)

نووسەرى رووسى رۆژى ۱۱ مانگى دىسامبرى سالى ۱۹۱۸ لە شارى كىسلودسك "Kislowodsk" لە دايك بووه و رۆژى ۳ مانگى ئاگوستى سالى ۲۰۰۸ لە موسكو كوچى دوايى كردووه.

ئەلكساندر سولژىنسىن لە شارى رۇستوف "Rostov" لە بواری فيزيك و بىركارىي دەرسى خویندووه و وەك ئەفسەرى نىزامى لە شەرى دووھەمى جىھانىدا بەشدار بووه. بەھۆى رەخەگرتى لە ستالین كە لە نامەكانىدا دركاندبووى، سەرەتای سالى ۱۹۴۵ دەگىریت، ھەشت سال لەژىر كۆنترول و لە پاىگای نىزامىدا ژيانى كردووه و پاشان نىراووتە تاراوگە لە قازاقستان. سالى ۱۹۵۶ نىزى گەرانەھوى پىدراوھ و لە ۲۰۰ كىلومىترى موسكو لە شارنىك بە ناوى رىزان "Rjasan" وەك مامۇستای بىركارىي كاری كردووه و ژيانى خۆى پى بەرپوھ بردووه. دواى سەركەوتوبىي لە رۇمانىكى بە ناوى "رۆژنىك لە ژيانى ئىوان دىننىزۆويچ" (۱۹۶۲) كەوتوتە ژىر گوشارى سياسى و لە سالى ۱۹۶۶ ھە نىزى بىلاوكر دنەھوى كارەكانى لى ئەستاندراوتمەھ. سالى ۱۹۷۰ خەلاتى نۆبىلى ئەدەبىي وەرگرتووه. دواى بىلاوكر دنەھوى بەرگى يەكەمى كارىكى دۆكۆمىنتىي بە ناوى كۆدورگەكانى گولاگ "Der Archipel GULAG" لە ولتانى رۆژناوا، سالى ۱۹۷۴ روسىاي بەجىھىشت و كوچى كرد بۆ ئەمريكا. بۆ يەكەم جار كارەكانى لە شارى پرېستروئىكا ئىرا "Perestroikaära" ى روسىاش بىلاو كر انەھ.

سەرەرای کەسایەتی مەزنی ئەدەبی نووسەر، کاتێ ساڵی ۱۹۹۴ گەر اوە
بۆ جینی لە دایکبوونی لە پروسیا، وەک فیگورێکی سیاسی گرنگ چالاک
بوو. ساڵی ۲۰۰۸ لە موسکو کۆچی دوایی کرد.

"دیکتاتور دەتوانن زیندوو ببنەوه"، "لە روانگەی سیاسییەوه لە هەنبەر
بارودۆخی داخراوی کۆمەڵگا تیکۆشان بۆ ئازادی بەرپۆه چوون" و
هەر وەها "قوربانیانی سیستەمی داخراوی سوڤیەتی" ئەر تەهرانەن کە
نووسەر لە نووسراوەکانیدا زەقی کردوونەتەوه.

رۆژێک لە ژبانی ئیوان دینیزوویچ "Ein Tag im Leben des Iwan Denisowitsch"
ساڵی ۱۹۶۲ و دەقه ئالمانییەکەیی ساڵی ۱۹۶۳ لە ۱۲۶ لاپەرەدا لە چاپ
دراون. قارمانی چیرۆکەکە مەرفێکی دارتاشە بە ناوی ئیوان دینیزوویچ
شوێخۆف کە زیندانی ژمارە ۵۸۵۴ مێ و بەتاوانی خەیانەت، دادگا ۱۰
سال زیندانی پێداوه و هەشتی لەو دە سالە تێپەر کردووه. نووسەر تەواوی
رووداوێکە واتە ۳۶۵۳ رۆژی زیندانبوونی بەهۆی تەنیا یەک رۆژی
مانگی ژانویەیی ساڵی ۱۹۵۱ دەگێرێتەوه. چۆنیەتی بەرنامەیی رۆژانەیی
وەک: کاتی لە خەو هەستان، کاتی خواردن، کاری ئیجباری لە بەشی ۱،۰۵،
خواردنی نانی نیوەرۆ و هەمیسان کار و کاری لە لایەن بەرپرسیانی
زیندانەکە بۆ دیاری کراوه. ئیوان دینیزوویچ لە چۆنیەتی ژبانی دەرەوهی
زیندان بۆ خەبەرە و لەگەڵ ژبانی ناو زیندان خووی گرتووه و ...

رۆمانەکە باس و گەفت و گۆیەکی راستەقینە بۆ خوینەر دەخولقێنی؛ نیکیتا
خرۆشچۆف (۱۸۹۴ - ۱۹۷۱) پێشوازی لەو کارە دەکا و بە
پووجەکردنەوهی بیروکەیی ستالینی لە ئەژماری دینیی. کاتێ مەیدانی
ئازادیی سیاسی لە ساڵی ۱۹۶۴ بەلواوە هەمیسان تەنگ کرایەوه ئەر
کەتیبەیان قاچاغ کردەوه.

درێژەیی هەیه ...